

Tryumf polityki Kemala baszy:

Ismet basza wraz z członkami delegacji tureckiej na konferencję w Lozannie.

Dzieci szkolne w Eski-Cheir, zgromadzone na dworcu kolejowym na powitanie Mustafy Kemala baszy.

szłość, a właściwie przeszłe życie moje żywo sta-
nęło mi przed oczyma. Pamiętam wyraźnie moją
pierwszą ojczyznę — Egipt; pamiętam dzień, w któ-
rym jako 16-letnia dziewczyna zostałam poślubiona
Faraonowi. Żyliśmy ze sobą dwa lata — umarłam
nagle, opłakiwana przez króla i dwór. Włosy zna-
lezione w grobowcu Faraona nie należą do mnie,
ale do jego drugiej małżonki“.

Pani Rockefeller Mac Cormik oddawna inte-
resowała się wiedzą tajemną, wiele jest jednak
prawdy w jej fantastycznym oświadczeniu, na razie
nie przesadzamy, zamieszczając je jako dowód
tego zainteresowania, jakie sprawa odkrytego grobu
Faraona w Egipcie budzi w całym świecie. Wy-
mownym tego przykładem jest przyjazd do miejsca
wykopalisk królowej belgijskiej, którą widzimy na
jednej z naszych ilustracji. Nadto zamieszczamy
w niniejszym numerze kilka poszczególnych wy-
kopalisk, jak figury, taborety, kufry i t. p., świad-
czących o niezwykłym wprost rozwoju przemysłu
i sztuki, t. j. pracy rąk ludzkich w starożytnym
Egipcie.

Tryumf polityki Kemala baszy.

Odrzucenie przez Zgromadzenie angorskie uło-
żonego w Lozannie traktatu, o czym pisaliśmy
w poprzednim numerze, nie oznacza bynajmniej
zerwania z Koalicją i ostrego zatargu. Zgroma-
dzenie przyjmuje większą część artykułów traktatu,
lecz żąda odroczenia do nieokreślonego terminu
sprawy Mossulu i nie zgadza się na klauzule, co

do obcych poddanych jako też co do finansowych
i ekonomicznych koncesji oraz przywilejów. Zgro-
madzenie jest zdania, że te klauzule ograniczają
suwerenitet państwa i dlatego je odrzuca. Szuka
atoli porozumienia z mocarstwami zachodnimi
i życzy sobie wznowienia układów na powyższej
zasadzie.

Uchwała Zgromadzenia jest niewątpliwie nową
porażką Koalicji, jako solidarnej całości. Już przed
Lozanną, Angora okazała, że wcale jej nie uważa
za panią świata i nie myśli poddawać się jej wy-
rokom.

To też Koalicja nie dyktowała jej swych de-
cyzyj jak Niemcom, lecz zaprosiła na konferencję
i układała się z nią w spornych sprawach. Ale
uprzednio doszła do porozumienia we własnym
gronie i wobec delegacji tureckiej występowała
jako solidarna całość. Nie zdołała wszakże narzucić
Turkom swych postanowień. Wiele punktów de-
legacja Ismeta przyjęła, lecz co do niektórych
zacięła się w oporze. Daremnie w ostatniej chwili
lord Curzon porobił jej znaczne ustępstwa, da-
remnie konferował z nią osobno przedstawiciel
francuski Bompard. Delegacja angorska wyjechała
z Lozanny bez podpisania traktatu i obecnie Zgro-
madzenie Narodowe udzieliło jej zupełnej aprobaty.

Jest bardzo wątpliwe, czy dojdzie do powtór-
nej konferencji i do podpisania ogólnego traktatu,
Angora bowiem dąży do tego, aby zamiast zbior-
owych traktatów z całą Koalicją zawrzeć odrębne
umowy z danymi państwami. Jej dyplomacya zdaje
sobie sprawę z rozbieżności dążeń w Koalicji

i z nieufności wzajemnej wśród sprzymierzeńców.
Nie obawia się wyrzucenia po za nawias i wie,
że może dojść do porozumienia z każdym mo-
carstwem oddzielnie.

Jeszcze podczas konferencji rząd francuski
oznajmił swemu angielskiemu sprzymierzeńcowi,
że w razie niepowodzenia konferencji zastrzeżę
sobie prawo zawarcia z Turcją odrębnego układu.

Zdaniem jego, znany traktat londyński z września
1914 roku, który zakazuje sprzymierzeńcom zawie-
rania oddzielnego pokoju, nie stosuje się do da-
nego wypadku, gdyż wojna z Turcją zaczęła się
w dwa miesiące później i nie pociągnęła za sobą
nowego analogicznego zobowiązania uczestników
Koalicji.

Powyższe oznajmienie odbiło się pewnym zgrzy-
tem w prasie angielskiej, która podejrzewała dy-
plomację francuską o podtrzymywanie oporu Tur-
ków na konferencji. Z kolei lord Curzon manewrował
w Lozannie tak, iż nie sprawa Mossulu, lecz raczej
pewne tezy francuskie co do kapitulacji i koncesji
spowodowały niepowodzenie konferencji.

Trudno określić komu uchwała angorska spra-
wiła większą nieprzyjemność — Anglii czy Francji,
to wszakże pewne, że jest tryumfem polityki Ke-
mala baszy i jego zwolenników, którzy nie przyjęli
narzuconego Turcji przez Koalicję traktatu po-
kojowego i podnieśli bunt przeciw zbyt uległemu
sultanowi, stworzyli militarną i moralną twierdzę
wolnego państwa tureckiego w Angorze. Ten ry-
zykowny krok patriotów tureckich, który w razie
niepowodzenia mógł drogo kosztować Turcję,

Tryumf polityki Kemala baszy: Ludność Angory w oczekiwaniu na wynik pierwszego tajnego posiedzenia Zgromadzenia Narodowego w dniu 21. lutego b. r.